

РЕЦЕНЗИЯ

Върху предоставените материали за участие в конкурс за академичното звание „Професор“ в Професионално направление 4.3 Биологични науки (Екология и опазване на екосистемите – Фитоекология) за нуждите на Биологическия факултет, обявен в ДВ, бр. 88, 13.10. 2020 г.

Кандидатстващ в конкурса: доц. д-р Росен Тодоров Цонев

Изготвил рецензията: Проф. д-р Марияна Иванова Любенова, Професионално направление 4.3 Биологични науки, (Екология и опазване на екосистемите), член на Научното жури, определено със заповед № РД-38-569/03.12. 2020 г.

1. Кратка биографична информация

Росен Цонев е роден на 29.01.1973 г. в гр. Плевен. Дипломира се като магистър по Екология в Софийския университет, катедра „Екология и опазване на природната среда“ (КЕОПС) през 1998 г. с отличен успех. Темата на дипломната работа е "Екологичен анализ на флората и растителността на Плевенските височини и прилежащата им долина на река Вит", с научен ръководител проф. д-р Иван Бондев. През 2002 г. защитава дисертация на тема „Флора и растителност в Средна Дунавска равнина между долинните на реките Вит и Студена“ към катедра „Ботаника“ и придобива научната степен доктор. През същата година е назначен като асистент в КЕОПС към Биологическия факултет на СУ като последователно заема позициите старши асистент (2004-2006), главен асистент (2006-2011) и доцент (2011 и понастоящем). За периода 2000-2004 е осъществил пост-докторска специализация в областта на фитоценологията в Университет Масарик, Бърно.

Доц. Р. Цонев има 18 години и 1 месец трудов стаж като преподавател в СУ, за което време има забележителни постижения в научно-изследователската работа, свързана с класификация, картиране и характеристика на регионалните особености на растителните съобщества и природните местообитания (ПМ) от НАТУРА 2000, с моделиране на потенциалното разпространение на ПМ чрез съществуващите бази данни. Научната му дейност също е свързана с опазването на консервационно-значими видове растения и животни, съобщества и природни местообитания, с оценката на благоприятно природозащитно състояние (БПС) на висши растения, мъхове и природни местообитания в България. Р. Цонев е един от авторите на Ръководството за определяне на местообитания от Европейска значимост в България, участвал е в изготвянето на карти на природните местообитания и растителните съобщества в защитени територии (ЗТ) и (защитени зони). Той е един от авторите на алгоритмите за определяне на потенциалното

разпространение на ПМ и научен респондент на над 30 33 в България, както и ръководител на екипа по разработване на критериите за оценка на БПС. Изготвил е 10 оценки за съвместимост на плановете, програми и проекти с предмета и целите на 33 от мрежата НАТУРА 2000. Участвал е в оценката за достатъчност на мрежата НАТУРА 2000 за България и Румъния.

Доц. Цонев членува в 3 професионални организации: Българско Ботаническо Дружество, Сдружение за дива природа „Балкани” и Българско Дружество по Фитоценология, като на последната е председател на УС. Участва в редколегиите на 3 научни списания: Phytologia Balcanica (2018), Годишник на СУ "Свети Климент Охридски", Книга 2 - Ботаника и Plant Sociology.

2. Съответствие на представената научна документация с минималните изисквания за заемане на академичната длъжност „Професор“

Съответствието на представената научна документация по конкурса с Минималните изисквани точки по групи показатели за академични длъжност „Професор“ според ЗРАС, Правилника за неговото приложение и обявени в Постановление на МС № 26/13.02.2019 г. е представено в Табл. 1.

Таблица 1.

Група от показатели	Показател	Изчисления	Брой точки	Минимални изискуеми точки
А	1. Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“		50	50
В	4. Хабилизационен труд - научни публикации в издания, които са реферирани и индексирани в Web of Science и Scopus)	$3Q1+2Q2+1Q3$ $75+40+15$ $IF = 12.802$	110	100
Г	7. Научна публикация в издания, които са реферирани и индексирани в Web of Science и Scopus), извън хабилизационния труд*	$2Q2+7Q3+7Q4+2Q1$ $40+105+70+50$ $IF=13.91; SJR=1.49$	265	200
	8. Публикувана глава от книга или колективна монография	$5*15$		
Д	11. Цитирания в научни трудове, реферирани и индексирани в Web of Science и Scopus	$247*2 + 163*1=657$	657	100
Е	13. Ръководство на успешно защитил докторант	50	400	150
	14.Участие в национален научен или образователен проект	$27*10$		
	15.Участие в международен научен или образователен проект	$2*20$		
	19. Публикуван университетски учебник	40		

Доц. д-р Р. Цонев не е регистриран в НАЦИД, но няма пречки за тази регистрация, тъй като научните му активи отговарят на изискуемия минимум относно броя точки, чрез които се оценява количеството и качество на публикациите и цитиранията, участието в проекти и преподавателската активност. По два от показателите – Д и Е – събраните точки надвишават около 3 до 6 пъти минималните, които се изискват за званието „Професор“.

3. Оценка на преподавателската активност на кандидата

Доц. Цонев е преподавал лекционни курсове от бакалавърските и магистърски учебни планове на Биологическия факултет и Факултета по химия и фармация (ФХФ) в Софийския университет. Курсовете от *бакалавърски учебни планове* са четири: Защитени територии и опазване на биологичното разнообразие (сп. БМУР-редовно, задължителен, 45 ч.); Биогеография (сп. Екология и ООС - редовно и задочно, задължителен, съответно хорариум 30+15 и 15+8); Методи на екологичните изследвания (сп. Екология и ООС-редовно и задочно, избираема, съответно хорариум 8+4 и 4+2) и Основи на екологията (сп. Екохимия, ФХФ – редовно, 45 ч.). Част от курса "Екологично законодателство и норми" е преподават еднократно преди 2010 г. Името на специалност „Екология и опазване на околната среда“ не е пълно в представената справка. Преподаваните курсове за *магистри* в Биологическия факултет и Геолого-географския факултет са също четири: Защитени територии и опазване на биологичното разнообразие (м. Опазване на околната среда – редовно, задължителен, 45 ч.); Фитоекология (м. Екология – редовно, задочно и за неспециалисти, задължителен, хорариум съответно 30+30 и 15+15); Биоразнообразие и биоресурси (м. Екомениджмент, редовно, задължителен, 15 ч.); Защитени територии и опазване на биологичното разнообразие (м. Екотуризм – задочно, задължителен, 30 ч.). Доц. Цонев е титуляр на 5 от преподаваните курсове: Защитени територии и опазване на биологичното разнообразие, Фитоекология, Методи на екологичните изследвания, Биогеография и Основи на екологията. Средната годишна учебна заетост на доц. Цонев за 5 учебни години (от 2014 до 2020) е съответно: обща – 517.8 ч. и аудиторна – 386.6 ч. Доц. Р. Цонев е бил научен ръководител на 14 защитили дипломанти - 13 магистри и 1 бакалавър като ръководените от него дипломанти след 2010 г. са 5 – 4 магистри и 1 бакалавър. Той също е научен ръководител на четирима докторанта, от които един е защитил, а двама ръководи съвместно със специалисти от БАН и ЛТУ.

4. Оценка на научната, приложна и публикационна активност на кандидата

4.1. Участие в научни проекти и научни форуми

Според предоставения списък от кандидата, общият брой участия в научно-изследователски и научно-приложни проекти е значителен – 61 бр., от които 29 проекта са завършили или започнали

след 2011 г. - хабилитирането на кандидата за доцент. Разработваните проекти са преди всичко на национално ниво, 6 от тях са международни като съгласно изискванията са представени документи доказващи участие. Д-р Цонев е участвал в проектите като експерт, а в 6 проекта (20.7%) има ръководна роля. Най-много от разработваните проекти са финансирани от ОПОС- 8 бр.; 5 проекта – от ФНИ на СУ; 3 проекта от ХОЛСИМ АД; 3 проекта – от програмата LIFE, Българо-швейцарската програма и ССА; съответно ФМ на ЕИП, ФНИ, Altera Wageningen, ОП Югоизточна Европа, Дунавско-Карпатска програма, Столична община и Обществения борд на TELUS International в България са източник на финансиране за 8 проекта. Преобладават научно-приложните проекти - 22 бр., а научно-изследователските са 7 бр. Според направената справка, по показател „Е“ кандидатът е набрал общо 310 т., съответно 270 за Е14 и 40 т. за Е15.

Доц. Цонев е участвал в 34 конференции и конгреси (София, Любляна, Мадрид, Билбао, Рим, Нови Сад, Пърт, Рен, Вроцлав, Тарту, Виена, Сейнт Брю), на които са представени 13 постера и 21 доклада, в които Р. Цонев има водеща роля - в 8 постера и 15 доклада е на 1 или 2-ро място.

4.2. Характеристика на публикуваните научни резултати

Според представените списъци, общият брой на публикациите на доц. Цонев (без тези по дисертацията) са 134: 7 книги, 16 глави от книги, 1 учебник, 2 учебни помагала, 80 статии в научни списания, 19 статии в научни поредици (главно в Червената книга на Р. България, 2015), 8 статии в сборници от конференции и 1 научно-популярна статия. За конкурса са представени общо 50 публикации, от които 43 публикации в научни списания, 6 книги и 1 учебник. Отговарящи на критериите в Правилника за приложение на ЗРАС (чл. 1а, ал. 1) са 22 публикации в научни списания и 1 учебник. Две от публикациите – Г7.3 и Г7.10 не са в областта на фитоекологията, а за 6-те книги не са посочени рецензенти, въпреки че имат редактори. Представени като допълнителни са 19 публикации, като 1 от тях (Г0.15) не е по научната тематика на конкурса. Тези публикации са реферирани в други бази, а не в WS, както е посочено в списъка, а три от тях не са реферирани – Г0.5, Г0.12 и Г0.16. При коментирането на приносите са включени всички представени публикации по темата на конкурса. Трудовете по т. В4 са публикувани в 3 списания: Applied Vegetation Science – 3 бр.; Plant Biosystems – 2 бр., Phytocoenologia 1 бр.; тези по т. Г7 – в 14 списания: Comptes rendus de l'Academie bulgare des Sciences, Silva Balcanica, Acta zool. bulg. – 3 бр., Bulgarian Journal of Agricultural Science -2 бр., Acta Oecologica, IOP Conference Series Earth and Environmental Science, Turkish Journal of Zoology, Hacquetia - 2 бр., Journal of Ecology, Phytocoenologia, Applied Vegetation Science, Botanica

Serbica, Acta Bot. Croat, Forestry Ideas. Допълнителните публикации са публикувани главно в Phytologia Balcanica – 11 бр., също Historia naturalis bulgarica и Journal of Balkan Ecology. Общият IF и SJR са съответно 32.744 и 1.49; H-index: 9 (Scopus) и 17 (Google Scholar).

4.3. Отразяване на научните публикации на кандидата в литературата

Д-р Цонев е представил 430 цитирания – 247 в Scopus и Web of Science реферирани списания и 163 - в други източници. От представения списък на цитиранията е видно, че са цитирани около 53% от научните трудове на д-р Р. Цонев (71 бр.). Средният брой цитирания на публикация е 9. Най-цитирани са публикациите: Tzonev, Dimitrov, Roussakova (2009) – 57 пъти; Tzonev et al. (2006) - 34 пъти; Tzonev, Dimitrov, Roussakova (2005) – 26 пъти и Douda et al. (2016) – 26 пъти.

4.4. Научни и научно-приложни приноси на кандидата

Инвентаризацията и класификацията на растителна покривка в България по Браун-Бланке има фундаментално научно и практическо значение за осъществяване на европейската природозащитна политика и практика в страната – опазване на биоразнообразието и на природните местообитания. Класификацията на ПМ се базират на класификационните схеми на растителните синтаксони. В тази връзка доц. Р. Цонев е един от пионерите-изследователи на разнообразието на растителната покривка в страната по методиката на Браун-Бланке и има значими приноси.

Д-р Цонев е формулирал 3 групи научно-фундаментални и 1 група научно-приложни приноса, които като цяло приемам. Научно-фундаменталните приноси са общо 23 в три направления - фитоценология ((разнообразие на растителността на България - синтаксономична ревизия и инвентаризация, изследване на връзката с растителността на Балканите и Европа), екология на синтаксоните и флористика, като основните приноси са в областта на фитоценологията – 15 бр. Научно-приложните приноси са 14 и се отнасят до типология и класификация на природните местообитания, опазване на флората и растителността и др. Кандидатът е посочил още 4 приноса, касаещи зооекологията и микологията, които не приемам, тъй като не се отнасят към тематичната област на обявения конкурс. Конкурсът е обявен в научното направление „Екология и опазване на екосистемите“ с разширението „Фитоекология“.

I. Научно-фундаментални приноси, свързани с фитоценологията - ревизия и инвентаризация на синтаксони - 15 приноса в 19 публикации: В4.1, В4.2, В4.3, В4.4, В4.5, В4.6; Г7.2, Г7.12, Г7.13, Г7.14, Г7.15, Г7.16, Г7.17, Г7.18, Г8.1, Г0.1, Г0.2, Г0.3, Г0.18.

Приносите от тази група са оригинални и потвърдителни. **Публикувани са 11 нови за науката асоциации и 2 съюза, както и нови за България 12 асоциации, 3 субасоциации, 4 съюза и 1 разред.**

Приносите включват: **1)** ревизия на съобществата на *Fagus sylvatica* L. в Европа и Мала Азия (предложени са 2 съюза с 15 подсъюза); **2)** ревизия на крайбрежната тревна растителност в Европа (идентифицирани 7 типа съобщества и предложени 18 съюза); **3)** предложена е стандартизирана класификация на растителността на крайбрежните дюни и ревизия на клас *Ammophiletea* от EuroVegChecklist; **4)** направена е цялостна класификация на блатната растителност (*Phragmito-Magnocaricetea*) в Европа – идентифицирани **нови за науката съюз и 4 асоциации** ; **5)** класификация на дъбовите гори в България (предложени 19 асоциации и субасоциации и две съобщества, от които **нови за науката 1 съюз, 6 асоциации и 3 субасоциации**); **6)** класифицирани са горите от *Castanea sativa* Mill. в България (потв. на ass. *Tilieto tomentosae-Castanetum sativae*); **7)** класификация на горите от *Pinus nigra* ssp. *Pallasiana* (потв. класовете *Quercetea pubescentis* и *Erico-Pinetea*, **нови за науката** ass. *Junipero deltoidi-Pineteum pallasianae* и *Lathyro laxiflori-Pinetum pallasianae* и **нова за България** ass. *Seslerio latifoliae-Pinetum nigrae*); **8)** ревизия на заливните и горите от елша в България (предложени 5 съюза и 30 асоциации); **9)** класификация на серпентинитни съобщества в България (**нов за България съюз** *Alyssion heldreichii* Bergmeier et al. 2009 и **нова за науката** ass. *Onosmo pavlovae-Festucetum dalmaticae*); **10)** класификация на крайречната растителност в Ср. Дунавска равнина (нов за Б-я и за Б. п-в съюз *Angelicion littoralis*, **1 нова за науката и 1 нова за Б-я асоциация**); **11)** класификация и картиране на съобществата на *Genista Lydia* Boiss. – **нов за науката съюз** *Genistion lydiae* и **3 асоциации**, предложена промяна в ареала на разпространение на *Lavandulo stoechadis-Hypericetalia olympici* Mucina in Mucina et al. 2016 г. и на класа *Cisto-Lavanduletea stoechadis* Br.-Bl. in Br.-Bl. et al. 1940.; **12)** класификация на горите в Етрополска Стара планина; **13)** проучени са влажните ливади в Раниславци, Костинброд – валидирани са имената на 9 нови асоциации и субасоциации, идентифицирани **три нови за Б-я асоциации** - *Junco effusi-Molinietum caeruleae*, *Deschampsietum cespitosae* и *Caricetum acutiformis*); **14)** класификация на макрофитната растителност в ПР Сребърна – идентифицирани 3 класа, 10 съюза и 27 асоциации; **15)** проучване на плевелната растителност в оризови култури в Б-я – **установени нови за Б-я клас** *Phragmito-Magnocaricetea*, **разред, съюз и асоциация.**

II. Научно-фундаментални приноси в областта на флористиката – 3 приноса в 6 публикации: Г7.15, Г0.8, Г0.9, Г0.10, Г0.11, Г0.13. Приносите към тази група са потвърдителни и оригинални.

Установени са: 4 нови вида за флората на България - *Heteranthera reniformis* и *Rotala ramosior* *Ranunculus paludosus* и *Erodium botrys*; нови находища за 10 вида, от които 6 с консервационна значимост - *Himantoglossum caprinum*, *Spiranthes spiralis*, *Ophrys apifera*, *Potentilla emili-popii*, *Echium russicum*, *Lindernia procumbens*; проучено е разпространението в България на *Hyacinthella leucophaea* subsp. *atchleyi*; потвърдено е присъствието на *Circaea alpina* в българската флора.

III. Научно – фундаментални приноси за екологията на растителни синтаксони – 5 оригинални приноса в 5 публикации: В4.1, В4.4; Г7.7, Г7.11, Г7.16.

Проучени са: основните фактори за богатството на флората в източните Балкани; типа на връзката между видово богатство и продуктивността на 694 сухи тревни съобщества. На базата на екологични и географски групи е предложена многомерна класификация на базифилните букови гори. Установени са главните екологични и флористични градиенти за дъбовата растителност в България. Установени са особеностите на екологичната и флористична структура на съобществата на лидиевата жълтуга.

IV. Приноси с научно-приложен характер – 13 оригинални приноса в 14 публикации: Г7.4, Г7.5, Г7.6, Г7.8, Г7.9, Г7.13, Г7.18, Г8.2, Г8.3, Г8.4, Г8.5, Г0.6, Г0.18, Г0.20.

1) Включване на описанията на горите от черен бор в Европейската база данни: CircumMed Pine Forest; 2) Предложената класификация на заливните гори и елшови съобщества осигурява научна основа за подобряване на класификационните схеми на ПМ; 3) Проучване на брезовите гори в защитена местност „Бачище“; 4) Публикуван е за първи път Европейски Червен списък на ПМ, в който се оценява риска им от изчезване; 5) Ревизия на местообитание F3.1d Balkan-Anatolian submontane genistoid scrub и допълване на Европейския Червен списък; 6) Картиране и оценка на природозащитното състояние на 10 негорски местообитания в 33 Понор; 7) Публикуване на ръководство за ПМ с консервационна значимост в ПП Странджа; 8) Публикуване на ръководство на ПМ от Приложение 1 на ЗБР- пасища, ливади, пасища с храсти и др.; 9) Направена е критична оценка на 12 избрани БВМ в българския участък на река Дунав; 10) Проучени са възможностите за създаване на фуражни култури от *Trifolium subterraneum*; 11) Предложена е ревизия на политиките по прилагане на консервационна паша в ПП и НП в Б-я при прилагане на под-мярка „Пасторализъм“ по Програмата за развитието на селските райони; 12) За пръв път е направена оценка на поддържащите екосистемни услуги, предоставяни от агроекосистемите в България; 13) За първи път е предложен екологичен подход за развитието на сладководните рибовъдни стопанства в защитените зони от екологичната мрежа НАТУРА 2000 в България; 14) Направена е оценка на комбинираните въздействия от ВЕЦ върху екосистемите и екологичното състояние на реките.

5. Оценка на личното участие и личните приноси

В 60% от представената за конкурса научна продукция, доц. Р. Цонев е водещ автор – на първо или второ място, за научните публикации към В4 и Г7 – в 50% от публикациите и е водещ автор в 4 от 7-те публикувани книги. В 81.7% от цитираните публикации Р. Цонев е първи или втори автор. Направените оценки, показват изразена водеща роля на кандидата в публикуваните резултати и че изброените приноси са преди всичко негово лично дело.

6. Критични бележки и препоръки

Те касаят наличието на някои пропуски или неточности в предоставената документация, както и не достатъчна прегледност на някои списъци. Посочените от кандидата приноси по групи не са достатъчно добре диференцирани.

7. Лични впечатления

Познавам Р. Цонев в качеството му най-напред на студент и дипломант в катедра Екология и ООС на СУ, също като докторант към катедра Ботаника на СУ, асистент и доцент в катедра Екология и ООС. Личните ми впечатления са, че той е изключителен работохолик що се отнася до изследване на флората и растителността, местообитанията, защитените територии и зони. Специалист, който е превърнал хобито си в професия. Изграден професионалист е в научните направления: флористика, фитоценология, екология и опазване на природната среда. Търсен експерт е за изготвянето на екологични оценки, карти и по други практически проблеми, свързани с консервационно значими видове, местообитания, защитени територии и зони.

8. Заключение

Доц. д-р Р. Цонев е утвърден специалист в научните области растителна екология, опазване на флората и растителността. Научните му трудове имат широка популярност в нашата и европейската литература. Представените за конкурса списъци и справки удовлетворяват критериите за заемане на академичната длъжност „Професор“. На основание гореизложеното препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да подкрепят „присъждането на академичното звание „Професор“ на д-р Росен Тодоров Цонев по професионално направление 4.3 Биологически науки, научна специалност „Екология и опазване на екосистемите (Фитоекология)“.

Дата: 02.02.2021

Рецензент: